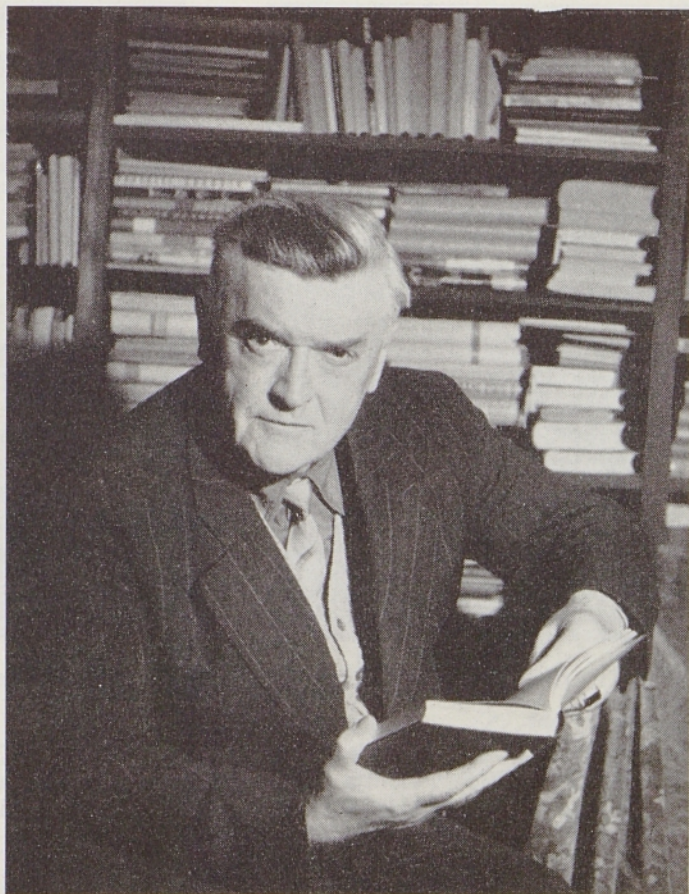

*Janez Cesar v svoji
knjižnici
(pomlad 1964) —
foto Vlastja*

V spomin Janeza Cesarja

Ob smrti velikega slovenskega igralca Janeza Cesarja (umrl 3. dec. 1965) objavljamo troje z njegovo roko in z njegovo človeško in gledališko strastjo pisanih spominkov, ki so nam med drugimi v SGM ostali po njem.

Prvi je napisan 19. 10. 1927 kot četrta prošnja za povišanje plače, tokrat ne več na upravo gledališča, ampak rajši na ravnatelja Drame Pavla Golio in njegovo prijateljsko razumevanje.

Drugi je iz leta 1945: pravzaprav je davek neki anketi z 28 vprašanji (ki jih lahko razrešimo le iz odgovorov); pokojnik je odgovoril le na osemnajst vprašanj.

Tretji je listič, na katerem igralec že v februarju 1950 sporoča ravnateljstvu Drame, katerih vlog si želi v sezoni 1950/51; med njimi je tudi že Krjavelj, o katerem vemo, da je bil igralčeva poslednja — žal — neizpolnjena želja. In

Birmanec (12 let)

Petnajstletnik

prav z njo je oblikovalec Vanje, Poglavarja v Revizorju, dr. Sigeliusa v Beli bolezni, Falstaffa in Polonija in končno Lomana v Smrti trgovskega potnika premišljeno in goreče izpovedal slovenskost svojega gledališkega prepričanja.

1.

Spoštovani gospod ravnatelj!

V Vaše roke izročam to svojo četrto prošnjo za povišanje plače, za katero se potegujem že od maja meseca. Prosim Vas in gosp. dramaturga Župančiča, da jo podpreta pri upravi na prvi seji. Vajina beseda bo gotovo pripomogla, da bo morda že ta petek vsa stvar rešena. Jaz dobivam samo moralno podporo v obliki obljub na vse moje prošnje, nimam sreče in tudi ne tistega blagoslovljenega jezika, ki ga je treba za ta mešetarski posel — žalibog, da je tako!

Iskreno Vama bom hvaležen, če mi bosta pripomogla s 1. nov. do boljših prejemkov, denarja pa z ozirom na svoje dolgove in druge »prijetnosti« v mojem familijarnem življenju krvavo potrebujem.

Saj če se bo izkazalo, da sem nesposoben in nevreden povišice, kar pa najbrž ne bo, dokler bo v meni kaj janezovske dolenjske, gorjanske krvi in sile, mi jo lahko takoj črta. Meni pa bo vsekakor v veliko pobudo za nadaljnje delo, če mi bo uprava primaknila zaproseno!

Pričakujem vdano vsestranske podpore Vaše, gospod ravnatelj, in gospoda Župančiča ter beležim s spoštovanjem vedno hvaležni

*Janez Cesar
član drame*

Ljubljana, 19. okt. 1927.

Spoštovani gospod ravnatelj

UPRAVA
Narodnega gledališča
v LJUBLJANI

dne 23/10 1927

V Vaše pismo izročam to mojo čisto prošnjo
za posranje plače, za katero se potegujem že
od maja meseca. Prosim Vas in gosp. dramaturga
Lupančiča, da jo podpreta pri upravi na prvi
siji. Najina beseda bo gotovo priporočila, da
bo morda že ta postel na stvar rešena. Jaz dobi-
vam samo moralno podporo in obliki obljub na
moje prošnje, nimam prave in trdi ne tritega
kategoričnega jektiva, ki ga je treba za ta
mešterski posel — žalost, da je tako!

Verjamem, da vam boe hvalečen, če mi bosta
priporočila s h. nov. dve letni prejemetki, denarja
pa v očitou na moje dolžove in druge „projek-
novi“ in mojem famuljarnem življenju hravo
potrebujem.

Taj če je to skavalo, da sem nesposoben
in neveden povisre, kar pa najbrž ne bo dolter
bo v meni kaj famexortke dlejnike, gorjavne
kovi in pile, mi jo lahko tako čista. Meni pa
bo vedelot v veliko pobudo za nadaljnje delo,
če mi bo uprava priuaknuta xaprotens!

2.

1. Cesar Janez

2. Ivan, sodni poduradnik, roj. v Čermošnjicah, obč. Šmihel-Stopiče — Ivana, roj. na Težki vodi, obč. Šmihel-Stopiče.

3. roj. 6. oktobra 1896. na Sp. Težki vodi, obč. Šmihel-Stopiče, okraj Novo mesto.

4. Ljudska šola od 1902—1907 v Novem mestu.

5. Višja gimnazija z maturo od 1907—1915 v Novem mestu.

7. Gledališka šola Združenja gledaliških igralcev v Ljubljani v sezoni 1922/23. Učitelji: Julij Betetto, dr. Fr. Koblar, prof. A. Robida, prof. O. Šest.

8. Privatni pouk pri ruskem režiserju in igralcu Borisu Putjati od 1922 do 1925 v Ljubljani.

9. V družini se ni nihče bavil z umetnostjo.

10. Naravni gon me je silil k amaterskemu gledališkemu udejstvovanju na amaterskih odrih Narodne Čitalnice v Novem mestu, Dramatičnega društva na Jesenicah in Šentjakobskega odra v Ljubljani, poglaviten vpliv na vse moje poklicno oblikovanje in ustvarjanje pa je imel Rus režiser Boris Putjata s svojo rusko realistično šolo po vzoru Stanislavskega.

14. ruski, nemški, italijanski.

15. Prvič nastopil v Slov. Narodnem gledališču 18. dec. 1921. v vlogi »Debelega človeka« v Iv. Cankarjevem »Pohujšanju v dolini Šentflorjanski«.

18. Uradnik V. skupine 3. polož. stopnje od 1. jul. 1945.

20. Karakterni igralec Slov. Nar. gledališča v Ljubljani. Posebno so mi pri srcu vse karakterne vloge iz slovenskega ljudskega življenja.

21. član Slov. Narodnega gledališča v Ljubljani od 1. dec. 1921. do danes.

22. Od velikega števila 124 svojih glavnih vlog na odru Slov. Narodnega gledališča v Ljubljani v letih 1921—1945. navajam naslednje po abecednem redu avtorjev. (Navaja 87 vlog — op. p.)

23. Gostoval po vseh večjih amaterskih odrih Slovenije v svojih značilnih vlogah: Vdova Rošlinka, V Ljubljano jo dajmo, Dobri vojak Švejč, Razvalina življenja itd. V: Celje, Vrnsko, Kaplja, Krško, Slovenj Gradec, Rogaška Slatina, Prevalje, Mežica, Dravograd, Zagorje, Trbovlje, Radgona, Ljutomer, Murska Sobota, Dolnja Lendava, Žalec, Radeče, Konjice, Logatec, Novo mesto, Radovljica, Kranj, Kamnik, Jesenice, Maribor, Sl. Bistrica, Ptuj v letih 1924 do 1945.

25. Študije o moji malenkosti so pisali S. Škerlj v »Domačem prijatelju« l. 1928, št. 5—6, Ivo Peruzzi v »Prijatelju« l. 1936/št. 2, C. Debevec v brošuri »Slovensko narodno gledališče l. 1928«, Fr. Govekar v »Slovenskem narodu« jan. 1942, št. ?, B. Borko — »Jutro« l. 1941, št. ?. Kritike o zgoraj imenovanih glavnih vlogah so priobčene v »Slovenskem narodu« izpod peresa Fr. Govekarja, v »Jutru« izpod peresa Milj. Zarnika, Fr. Govekarja, J. Kozaka, B. Borka, L. Mrzela, v »Slovincu« izpod peresa dr. Frana Koblarja, prof. Fr. Vodnika, v »Jugoslaviji« izpod peresa J. Zormanca, Fr. Mesesnela, Iva Peruzija. V revijah »Ljubljanski zvon« so pisali Fr. Albreht, Bratko Kreft, dr. Pavšič, v »Dom in svetu« dr. Fran Koblar, v »Modri ptici« dr. Vl. Bartol, Filip Kalan, v »Kritiki« Josip Vidmar itd.

26. V priznanje zaslug za slovensko odrsko umetnost sem bil imenovan za honorarnega režiserja slov. Nar. gledališča v Ljubljani.

Janez Cesar,
član in honorarni režiser Nar. gled.
v Ljubljani

3.

Ravnateljstvu Drame v Ljubljani.

Za prihodnjo sezono 1950/51 si želim igrati naslednje vloge:

1. Poglavarja v Gogoljevem »Revizorju«.

2. Falstaffa v Shakespearjevem »Vesele žene Windsorske«.

3. KRJAVLJA V JURČIČEVEM »DESETEM BRATU« — (70-letnica smrti Jos. Jurčiča, če jo bo gledališče proslavilo).

4. Sodnika Adama v Kleistovem »Razbitem vrču« (razširjeni prevod).

V Ljubljani, 5. febr. 1950.

Janez Cesar

In memoriam Janez Cesar

Le 3 décembre 1965 est mort un des plus grands acteurs slovènes Janez Cesar (né en 1896) qui avait joué au théâtre Drama de Ljubljana depuis 1921. Nous publions en son souvenir 3 documents écrits par lui-même. Ce sont une demande d'augmentation de traitement, pleine d'humour, 18 réponses autobiographiques à une enquête de 1945 et une lettre, adressée à la direction du théâtre, citant les rôles qu'il aimerait jouer dans la prochaine saison (1950); parmi ces rôles il y a celui de Krjavelj de la pièce populaire slovène »Le dixième frère« qu'il désirait jouer en quittant le théâtre, mais ce désir ne fut jamais exaucé.